

# FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

ANY XII

REUS, DIMECRES 14 DE NOVEMBRE DE 1917

NÚM. 258

Preus de subscripció

REUS. Ptas. 1'50 al mes.

Fora. » 4'50 trimestre.

Estranger » 9'—

Número solt 5 cèntims

Anuncis segons tarifa

## Gran Taller de Joieria Artística

CANUDA, 35, 3.ª PL.—BARCELONA

de PERE DOMENECH PRATS, qui té l'honor d'ofertir-lo i participar a sa distingida clientela i al públic, que conforme amb la experiencia demostrada per més de dos anys que fa el té establert. L'ha reformat, dividint-lo en Seccions per al més perfecte i ràpid servei; essent sucursal del mateix en la ciutat de Reus, el

Establiment de Joieria i Plateria de P. DOMENECH. - Carrer Major, núm. 10. - R. US

Treballs Artístics en pedres precioses, or, platí i plata.—Especialitat en els encàrrecs

CASES D'ENTERA CONFIANSA

Tots els dies del 1 al 4 de cada mes, estarà a Reus a disposició de sos clients, per a tota classe d'encàrrecs.

## Els cafès GIL

ELS DE MÉS FORTALESA

SON: ELS DE MÉS AROMA

Carrer Metzge Fortuny, 3 (davant La Fleca).-Reus



Garantia per sa puresa

Elaboració compatible amb les millors marques del país i estrangeres.

Dinre pocs dies, grans regals als consumidors

De venda en Drogueries i Coniferies.

Representant per Catalunya

AGUSTÍ ESTEVE

Carrer Major, 15.-REUS

és lo que motiva totes aquestes protestes. No és contra l'actual Govern la campanya d'oposició que s'està efectuant, sino contra el Govern que pot venir després de les eleccions convocades per al pròxim mes de geni.

Serà allavors quan podrem apreciar amb fonament de causa, si hem entrat o no en el camí de la renovació desitjada; serà allavors quan podrem dir qui està en lo cert, si els que des de l'Assemblea han anat al Poder contrariant es conviccions de molts nacionalistes i fins potser contrariant-se ells mateixos o els que han preferit defugir responsabilitats i quedar-se al carrer, per on passen més fàcilment les simpaties populars.

El plaçes ben dintre dos mesos Espanya haurà dit si és o no capaç d'elegir-se un Parlament. Si Espanya parla com ha de parlar un poble capacitat de son deure, la renovació serà un fet. Si segueix emmudida, serà qüestió de que totes aquelles regions que tenen ben marcada la definida sa personalitat, delimitada i cerquin llur salvació, sia com sia.

## ECOS

Un arquebisbe espanyol, el de Tarragona, don Antolí López Peláez ha visitat el front de guerra francès. L'arquebisbe dona les impressions de la seva visita a un redactor de 'L'Echo de Paris'.

Retallem alguns paragrafs de les seves impressions, on li veiem alguns discursos: «Vaig trobar la població ferrent, recollida plena de rumor. L'exercit té una orga irresistible. França, el campió del dret i l'imortal se m'va presentar amb tota la seva gloria, en una magnific esplendor.»

«Ah! Si alguns dels meus compatriotes poguessin venir aquí, com obraria i parlaria després!»

«Els bombardeigs de la catedral de Reims mereixen un càstic exemplar.»

«En el moment de beneir aqueixos herois vaig tancar els ulls un moment, i jo, el prelat espanyol, me vaig creure transportat a les èpoques en que les francesos i els espanyols lluitaven per la mateixa causa, compartint sofriments i glories. Dissortadament havia somniat.»

«Què dirán després de llegir les paraules del seu pastor els carca-germanòfils espanyols?»

«Abans era costum, en els nostres homes públics, quan es trobaven en el cas d'haver de definir una difícil situació política, fer-ho en una sola frase.»

«La frase era quelcom espanyol, tant o més que ls precedents, i tothom que s'estimava una mica o volia ésser estimat, expressava el magi cercant la paraula o les paraules que havien de donar-li la popularitat d'un moment. La vida política d'En Maura no és altra cosa que això: una frase.»

Mes la renovació política que semblava portar-se a cap ha canviat la manera de definir els moments polítics, i ara ja no hi ha ningú que s'conformi amb una frase les definicions, per a ésser ben fetes, han d'ésser a base d'una intervint.

Nosaltres temem que ço que diem portarà un conflicte: l'agudització de l'escafet del paper. Perque són tants els senyors que s'dedicaven a fer frases que ara, a tots, se'ls hi acut la mania de volguer ésser entrevistats, serà cosa de veure com la majoria dels diaris es veuen obligats a augmentar les planes.

## Comentaris breus

L'alcalde d'artista i de R. O., Sardá, no sigui reelegit regidor.

Malgrat haver fet atropellar al poble per la força pública i malgrat representar, com els seus al·liats possibilistes, la política vella i caduca.

I a la nit del diumenge, un escamot de republicans conscients, entusiasmats per... la victoria, cridaven «Viva la República!» pels carrers de la ciutat nostra.

I aquest visca ens appena. Recordarem l'historic «Vivan las caenas!»

Diu, entre altres coses, l'orguen possibilista:

«La campanya de escándalo llevada a cabo por FOMENT en la semana última, fué la determinante de la grandiosa victoria que obtuvo la candidatura de Coacción Republicana.»

La determinante? ¡Cállate!

Que facin un arqueig en la seva caixa els candidats pagamentis i allí la trobaran la determinante de la victoria.

Torna, «Las Circunstancias», a parlar dels restos de la Patriótica.

Aquí no hi ha més restos de La Patriótica, que els llamants al hats dels possibilistes i els conservadors.

Els partits que patrocinaven la Candidatura de Renovació tenem, tots tres, personalitat propia i ben definida.

I cap d'ells ha complert encara la seva missió histórica, com l'han completada els partits de quins se'n parla oficialment «Las Circunstancias».

Amb la despreocupació que'l caracteritza, el diari possibilista parla de la inmorall aliança com rebelde i carlistas.

Con rebeldes, sí; pero, ¿con carlistas? I el senyor Ormosa, candidat carlista, que hi va anar a fer al districte quart?

Si tots coneixem les martingales possibilistes, colega!

Escrivint per a la Xina, diu «Las Circunstancias»:

«Hora es ya que desaparezcan de esta ciudad las luchas seculares entre homi-

bres y partidos, no teniendo como no tienen más finalidad que pequeñas satisfacciones de amor propio, las cuales son causa del mítino desprestigio y llevan como consecuencia al pueblo a su ruina moral y espiritual.

Durante tres años no se ha hecho otra cosa que destrozor prestigios, concitar odios y azuzar unos contra otros en perjuicio manifesto de los intereses colectivos; y esto debe terminar.»

I això per al diari possibilista no pot ésser més que d'una manera: amb el mangoneig exclusiu i absolut dels interessos comuns pels seus amics.

Están verdes!

Un altre paragraf de «Las Circuns» que no té desperdici:

«El espíritu que informará la acción de los elementos que constituirán la mayoría consistorial en 1918, será constructivo, de reforma, de renovación y transformación substancial en la manera de desenvolver e impulsar el engranaje de la Hacienda municipal. Los que se opongan a obra tan elevada el pueblo les hará responsables de las graves consecuencias que de su oposición, para la salud y prosperidad de Reus puedan derivarse y a su debido tiempo les aplicará el cástigo merecido.»

I d'aquesta majoria, que tan bones intencions porta l'infern diuen que n'està empedrat, de bones intencions, en formaran part, com a element renovador, els conservadors del Sardá, i com a exemplar administrador, el maestro superior!

¡Miau!

¡Lástima que'l Barberá no hagi anat a la reelecció!

## Crònica estrangera

EL JAPÓ i LA RUSSIA

Les darreres noves arribades de Rússia fan creure que el triomf del cop d'Estat dels maximalistes i l'arribada d'aquests al poder no haurà sigut sino un episodi reduit a Petrograd, i que les tendències manifestades pels bolcheviki no s'imposaran, al menys per ara.

Pero si no fos així, i el Govern de Lenin es consolidés, serà probable una pau separada de Rússia amb els Imperis centrals. En aquest cas, ¿pendrà el Japó una actitud hostil i violenta contra la Rússia?

Quan va arribar la nova del triomf dels maximalistes a Petrograd, van córrer veus que el Japó es disposava a atacar els russos i que amb aquest fi havia concentrat un gros exercit a la Manxúria. Aquesta versió no ha estat confirmada. Pero creiem que hi ha, en el fons, una part de veritat.

En el cas que la Rússia es separés dels aliats, el Govern de Tokio pensa-

## El nou Govern

Des de que fou resolta la crisi ministerial, que s'està realitzant una formidable campanya contra el nou Govern, essent-ne especialment les víctimes els ministres catalans senyors Ventosa i Calvell i Rodés. No n'hi ha per tant. Potser sia lamentable que aquests nostres compatriotes hagin entrat a formar part d'un Govern de concentració, que té en son programa un sol extrem verament important, tal com el de fer unes eleccions sinceres sense encasellat i amb el propòsit ferm de deixar que el poble expressi lliurement la seva voluntat. Pero no hi ha dret a dirigir als senyors Ventosa i Rodés els atacs que els hi endreen una gran part de la premsa ma-dritenyana i els prohoms polítics, que creuen amb la traïció a l'Assemblea parlamentaria per part dels elements que ambdós ministres representen.

No ens proposem escatir aquest punt. La seva actuació ministerial ens dirà si efectivament hi ha hagut traïció o bé si s'han sentit posseïts de les necessaries energies per arrostrar les responsabilitats del Poder, creguts de poguer servir així, pràcticament a la propia Assemblea. Existeixen unes conclusions que sols des del Govern poden ésser conduïdes a la realitat per mitjà d'unes Corts sinceres. El Govern que d'això s'ha encarregat no és un Govern d'esquerres i això explica el disgust i la protesta dels esquerrans.

Les nostres conviccions polítiques són garantides de que no podem ésser ministres d'un Govern com l'actual, en el que hi figuren elements als quals repudiem. Pero quelcom deu tenir de bó aquest Govern, quan la campanya d'oposició iniciada en el mateix instant en que fou nomenat, és tan forta i tan despitada per part de la premsa que sempre havia estat a les ordres dels vells partits. Es clar que els atacs han d'ésser

dirigits especialment contra els senyors Ventosa i Rodés, que són els únics que encarnen els propòsits de renovació. La campanya, com hem dit, és formidable i els ministres catalans no donen un pas que no sigui motiu de crítica. El «Heraldo», formula davant del país la greu denuncia de que els senyors Ventosa i Rodés telegrafien en català, relecten documents oficials en igual idioma i també en català, redacten targetes de visita consignant el nom i el càrrec. El «Heraldo» troba monstruos que els catalans es servixin de la seva parla. En canvi, nosaltres trobem molt natural que així facin els catalans, per més ministres que siguin.

En Ventosa, segons la premsa de Madrid, no sab ni un borrall d'economia; ni sols és capaç de fer el pressupost interior de la «Lliga». En Rodés és un estudiant de ministre. No tant, senyors, no tant. Nosaltres estem disposats a criticar el gest d'aquests senyors d'haver acceptat una cartera, pero els hi reconeixem competència obrada per a desempeñar-la amb llum. Entre En Ventosa i l'Alba en qüestió de competència ens quedem amb En Ventosa; i entre En Rodés i l'Andrade en els problemes de ensenyança, optem pel primer sense pensar-nos-hi gaire.

Pero no es tracta d'això; es tracta senzillament de presentar als ministres atalans com un parell de novicis que ho ignoren tot i que per lo tant, no disposen de la capacitat suficient per a portar a bon lloc una política renovadora. Es fàcil que no la veiem aquesta política, pero la veuríem si tots els homes que integren l'actual Gabinet es diguessin Ventosa i Rodés.

La premsa crítica no s'entén de raons. El Govern ha demanat un crèdit de confiança per a fer unes eleccions veritades, de les quals pot ésser un veritable Parlament, que faci efectives les conclusions de l'Assemblea parlamentaria. La por de que això pugui realitzar-se,

La potser que havia arribat l'hora d'apoderar-se d'algunes terres de la Rússia asiàtica, en les quals el Japó té fit l'esguard fa temps. Per altra banda, els japonesos veurien amb inquietut la influència alemanya que segurament s'exerciria a Rússia si aquesta es separés dels seus aliats d'Occident.

Vegis el que diu, sobre aquest punt, un diari anglès, el «Morning Post»:

El Japó té raons especials per a tement la conquesta germànica de la Rússia, car si l'Alemanya dirigís les vastes forces latents de la Rússia, damunt tota l'Àsia planaria una nuvolada amenaçadora.

Aquell perill només pot ésser descartat per l'acció militar immediata, i probablement els homes d'Estat del Japó pensarán que l'exèrcit japonès no pot ésser millor empleat que encarregant-li la feina de lliurar la Rússia i l'Àsia de l'amenaça alemanya.

Si Kerenski acaba per imposar-se damunt els maximitistes, desapareixerà la probabilitat de la pau separada, però continuarà per molt temps encara la desorganització política i militar que han anulat la força combativa de l'exèrcit rus. Solament l'aparició al front oriental d'un exèrcit japonès podria donar a aquell front la importància que ha perdut des de fa mig any.

DISCURS D'EN LLOYD GEORGE

Duien de París que Mr. Lloyd George, en un discurs pronunciat després de l'esmorzar amb que ha estat obsequiat a la presidència del Consell, s'ha felicitat de la creació del Consell aliat, al qual creu que aportaran la seva cooperació Amèrica i Rússia, que no varen ser consultades per manca de temps.

Ha constatat el primer ministre anglès que totes les superioritats combinades dels aliats no han portat la victòria, no per falta d'exèrcits, sinó a causa de la manca d'una veritable unitat en la direcció de la guerra.

Ha recordat les grans victòries, a terra i al mar, en les quatre darreres campanyes. S'ha de deplorar que França, l'Anglaterra, Rússia i Itàlia hagin fet quatre guerres en lloc d'una sola. D'aquí veuen els fracassos, que han donat per resultat les tragèdies de Serbia i Romania i l'enfonçament de l'exèrcit rus. En 1917 ha sofert Itàlia un desastre per les mateixes causes.

La guerra s'ha prolongat, pel particularisme i s'abreujarà per la solidaritat.

Si aquest esforç per a organitzar la nostra acció solidària esdevé una realitat, l'orador no té cap dubte sobre el resultat de la guerra, passi el que passi a Rússia, de la qual no desespera.

Ha acabat dient: «Vencem, però cal vencer com més aviat millor i amb els menors sacrificis possibles».

El ministre italià d'Instrucció, senyor Berenini, ha expressat el reconeixement d'Itàlia per la solidaritat dels aliats i la certesa ineluctable de la victòria.

La política

ELS ALTS CARRECS

De «El Noticiero Universal»: «Per telefon se'ns comunica de Madrid la notícia dels nomenaments per a la provisió d'alts càrrecs que seran sotsmesos a la firma regia.

Per a la Direcció general de Duanes ha sigut nomenat el diputat a Corts don Josep Ferrer i Vidal i per a la Direcció general d'Agricultura l'Excm. senyor marquès de Camps.

La elecció de personalitats tan il·lustres i de tan reconeguda competència per a semblants càrrecs ha de produir excel·lent efecte en la opinió.

Demuestra principalment, com ho demostra també el portar a la subsecretaria d'Instrucció Pública a l'Azorin i a la Direcció de Belles Arts a Benlliure, que és preocupació del Govern la selecció en les persones que ha de portar a ocupar els càrrecs buscant sobre tot la

coneixent i els especials coneixements que cada càrrec requereix.

Hem de felicitar-ne de que no ocorri avui com ocorria en temps passats i no molt llunyans en que la provisió de certs càrrecs era premi a serveis polítics i que lo mateix servia a personatge per a la Direcció de Belles Arts que per a la de Registres o per a la de Correus.»

LARTA D'EN PAU IGLESIAS

A una carta que la Confederació Socialista de la regió del Sud de Portugal ha dirigit a don Pau Iglesias, congratulant-se de la millora de la seva greu malaltia i fent al·lusió a l'empresonament del comitè de vaga, don Pau Iglesias ha contestat amb la següent:

«Estimats correligionaris: Us quedo somnament reconegut per l'interés que us mereix la meua salut i per l'estimació que em demostreu».

Més reconegut us quedo encara per l'encàrrec que m'heu donat d'expressar vostra simpatia i vostra solidaritat als companys Largo Caballero, Besteiro, Anagnano, Saborit i altres que pateixen empresonament per haver complert fidelment son deure i, en general, a tots els que figuren en el partit socialista.

Tinguen la seguretat de que, tant els nostres correligionaris, com els obrers que, solament pertanyen a les files societaries, han realitzat en el passat mes d'agost un moviment que, per ses proporcions i grandesa, és digne d'aparèixer amb fort relleu en la historia del proletariat mundial.

Regel-lit, bàrbara i crudelment pel Govern Dato Sánchez Guerra, no per això s'han doblat el seu vigor i la seva energia; aquestes aviat es mostraran amb més poixança, fent veure als que els perseguiren i a sos auxiliars, que son impotents per a abatre les forces obreres i per a detenir-les en sa ràpida corrent.

Us agraeixo igualment la vostra felicitació per haver reaparegut «El Socialista». Per ell coneixerà el nostre partit les vostres manifestacions d'afecte de solidaritat.

Us saluda fraternalment, així com a tots els vostres representats, el que és vostre en socialisme. Pau Iglesias.

Madrid, 10 de novembre de 1917.»

NIRES ELECTORALS

En les eleccions municipals de 1915 els regionalistes tingueren a Barcelona 18.546 vots, i els republicans 21.543. En les del passat diumenge els primers n'obtingueren 23.217 i els segons 19.546. Han guanyat, doncs, els primers 4.671 vots, i els segons n'han perdut 1.917.

Els radicals dissidents tingueren en aquesta elecció 2.037 vots.

PER L'AMNISTIA

El «Diario Universal», referint-se al triomf electoral obtingut pels individus del Comitè de vaga, diu el que segueix:

«Pero per això mateix tenen aquests vots una significació molt clara: expressen implícitament el desig de que els socialistes empresonats no continuïn la presó. Els vots emesos ahir son altres tantes opinions emeses amb suficient claretat en pro de l'amnistia».

Per a nosaltres ni tan sols era necessària aquesta clara manifestació per a creure, mirant la realitat de les coses, que aquesta amnistia era necessària i urgent. El nostre il·lustre cabdill així ho manifestà amb tota claretat en moment i lloc oportú, com ho manifestà solemnement el senyor Sánchez de Toca i ho acceptaven implícitament tots els que amb ell estaven disposats a formar Govern».

No manca qui per aquest efecte demana la reunió immediata de les Corts actuals.

Nosaltres, que en aquest punt no podem ser sospitosos, perquè sempre hem cregut urgentíssima la obertura del Parlament, no demanem tant. Entenem que si el Govern no creu que siguin les Corts actuals les que deuen funcionar, podria esperar-se a que siguin les pro-

ximes les que concedeixin l'amnistia, pero a condició de que abans un indult immediat, que pot concedir el Govern i que no fora obstacle per a l'amnistia, torni la llibertat als empresonats.

Les eleccions del passat diumenge han demostrat la necessitat que nosaltres formulàrem oportunament de pacificar els esperits i han demostrat quin és el camí per aconseguir-ho.»

MANIFEST DE REPLICA

Firmat per varis estudiants de la Universitat de Barcelona s'ha publicat un manifest en el que's contesten, rebatent-les les afirmacions contingudes en el que redactaren altres estudiants lamentant l'actitut dels regionalistes en la solució de la darrera crisi.

Neguen els firmants del manifest-replica que els homes de la «Lliga» hagin anat al Govern a satisfer ambicions personals i expressen la seva confiança en que arribarà a fer unes Corts sinceres.»

LA CATEDRA D'EN BESTEIRO

El ministre d'Instrucció pública, referint-se a la provisió de la càtedra del senyor Besteiro, ha dit:

«Jo no he dit ni una paraula a ningú sobre aquest assumpte. I a vostres mateixos em limito ara a dir-los que en aquesta qüestió de la càtedra del senyor Besteiro, com en totes, només desitjo que se'm jutgi pels meus actes».

L'arquebisbe europeitzat

Si nosaltres haguéssim de seguir la majoria que volen marcar-nos els liberals de «rancio abolegon», si barricadats en el nostre republicanisme, tanquéssim els ulls i la raó a la vida objectiva i batesant, avui no podríem fer la apologia de l'eminent home de lletres que ocupa el seti arquebisbal de Tarragona.

Pero com que nosaltres donem a les nostres conviccions polítiques un segell de noblesa i un fons de generositat lliberal, hem de lloar els sincers, els arreals i coratjosos sentiments de francofilia de D. Antolí López Pelaez.

Nosaltres que som demòcrates hem blasfemat incessantment, hem condemnat amb tota la nostra ànima revoltada la barbra escamesa teutona contra la Seu de Reims, hem aplaudit amb entusiasme les notes emocionants del cardenal Mercier, nosaltres que som catalanistes hem fet elogi del catalanisme de l'il·lustre prelat de Castella.

Nosaltres que som aïmants fervorosos de la causa al·liada no podem ofegar sots el sentiment de republicanisme la nostra emoció intensa pel gest franc i cordial, per les paraules exemplars i xardoroses de simpatia i d'adhesió a França pronunciades per l'arquebisbe de Tarragona en un moment solemniat de magnífica poesia i de grandiosa magestat espiritual.

El doctor López Pelaez, acaba de fer una visita al front francès; amb el cor oprimit ha contemplat les runes de tanques coses egregies, d'art i de simbolisme. Amb el cor ben alt ha vist la màgica virtut d'aquell poble, d'heroïsmes i de llibertats glorioses.

Un redactor del diari parisenc «L'Infortun», ens reconta l'espectacle de milers de peluts agenollats davant de l'eclesiàstic espanyol qui diu la missa.

«En el moment de beneir aqueixos herois vaig tancar els ulls un moment, i jo, el prelat espanyol, me vaig creure transportat a les èpoques en que'ls francesos i els espanyols lluitaven per la mateixa causa, compartint sofriments i glòries. Dissortadament havia somniat.»

Nosaltres donem aqueixes paraules, que, sagrades per a nosaltres en un sentit de francofilia, han d'ésser-ho en un sentit religiós, també per als catòlics, a la voracitat dels troglodites tenebro-

sos que enviarien els llurs rosaris per a fer-nos mencions a Berlín o a Viena.

El catolicisme retardatori crú, fatxendós i xarruc d'Espanya ha trobat unes paraules de reprovació en els llavis d'un dels seus homes més prestigiosos.

Si les sacersties espanyoles escombresin la llur pels centenaria i repulsiva els microbis germanòfils deixarien de nuar-hi per més temps.

Don Antolí, qui llegeix els evangelis en la llur darrera i moderníssima edició ha trobat un sentiment de francofilia...

En canvi els ultramontans, de polaina i browning, els delators de 1909, els agressors sàdic de liberals i de republicans, han de trobar explicable les mutilacions de «Bélgica del Nord» de França.

L'escriure en llatí no li ha fet perdre a l'arquebisbe de Tarragona el llegir en les llengües més modernes.

L'anticrist, senyors catòlics no'l representa França, sinó Alemanya, i vosaltres tant bregats en historia retrospectiva, no oblidaràn que Luter era «boche», i el Kaiser ademés de protestant és incendiari de capelles, lo mateix que els revolucionaris de 1909.

Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

«Premi República Argentina»

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, segura de fer un alt servei a l'ensenyança primaria en el nostre país, ofereix un premi de 500 pessetes, costejat per la Comissió Delegada de Buenos Aires, al millor Projecte de creació d'un curs complementari a les Escoles Normals, destinat principalment als mestres i mestresses de terres de llengua catalana que desitgin aconseguir una preparació completa i adequada per a regentar establiments d'ensenyança pedagògiques possibles.

En aquest Projecte deuen consignar-se hi les assignatures que ha de compendre el curs, els esquemes essencials dels programes de cada una d'elles, els professors necessaris i els llibres de text més indicats, la forma més convenient de instal·lació i un pressupost general de despeses i ingressos. Es recomana que el projecte sia el més complet possible a fi de que la seva acceptació pugui donar lloc a sa realització immediata sense nous estudis preparatoris.

El termini de recepció acabarà el 21 de març de 1918. El projecte serà escrit en lletra clara o a màquina acompanyat d'un sobre clos amb igual lema que el Projecte, contenint el nom de l'autor. El veredict de publicarà abans de finir el mes de maig subssegüent.

El jurat que fallarà sobre els treballs que es presentin, estarà format per l'Eugeni d'Ors, director de Instrucció pública de la Mancomunitat de Catalunya; En Pompeu Fabra, membre de l'Institut d'Estudis Catalans; En Manuel Ainaud, director de l'Assessoria Tècnica de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona; En Llorenç Jon i Olibé, president de la Comissió Tècnica de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana; En Felip Solé i Oliver, director de l'Escola Normal de Mestres de Lleida; Na Agna Canalias i Mestres, professora de l'Escola Normal de Mestresses de Girona; i En Pau Romeva, assessor tècnic de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana recomana als pedagogs de nostra terra que responguin a aquesta crida corresponent així al noble desinterés dels catalans residents a la República Argentina.

Informació

Demà tindrà lloc en el teatre del Centre de Lectura, la segona funció de moda. Se posarà en escena la magnífica comèdia en 4 actes, original dels germans Quintero, «La Zagala».

Amb tan selecte programa, no és aventurat predir que la concurrència a aquesta funció serà molt nombrosa.

APRENT

se'n necessita un que hagi complert 14 anys per a un comerç de robes del carrer de Monterols, 12. Guanyarà 30 pessetes mensuals. Inútil presentar-se sense bones referències.

Els saboners d'aquesta ciutat prompte es veurán precisats a tornar a augmentar el preu del sabó comú, en vista de l'alça recentment experimentada per l'oli d'orujó que s'utilitza per a la fabricació de sabons.

La Casa Torres

que des d'alguns anys se dedica a la construcció de mobles, compra fusta de noguier, oliver, roure, atzeroler, etc., etc. a preus corrents. PLAÇA de CATALUNYA, 10.-REUS

Si's reunís nombre suficient de senyor regidors, aquesta nit l'Ajuntament celebraria sessió de primera convocatorià.

BAR AMERICANO

ESMERAT SERVEI La sens rival Horchata Valenciana EXQUISIT CAFE PAMPA

Comuniquen d'Ascó, que l'empleat del ferrocarril Manuel Casanovas, natural de Caspe, tingué la desgracia de caure des del pont de l'estació de dit poble, quedant mort a l'acte.

Taller de Convalencia d'obres

JOAN ADSERA CAMPS Carrer d'Alegre, 17. - REUS

Representant exclusiu a Reus de les portes d'acer ondulat, i de tots sistemes, de la casa J. Mas Bagà, de Barcelona.

Havent ocorregut uns casos de varola en el bestiar llanar del terme municipal de Rojals, queda declarada oficialment dita enfermetat en el referit terme.

EL DEBATE, EL DIA, LA ACCION

periòdics de Madrid que diariament publiquen crítiques de la guerra pels coneguts crítics Armando Guerra i Ferrnardo Weyler. Preu 1'50 al mes.

Punt de subscripció a Reus: KIOSKO BORRELL, Plaça del Rei.

Durant el prop passat mes d'octubre, per l'Estació Enològica de Reus s'analitzaren a petició del públic, 12 mostres de most, 204 de ví, 9 de mistela, una de alcohol, una d'acid tártric, una de taní, una de glucosa, una de metabisulfit potàsic, una de negre animal, una de líquit acidimètric, 2 de nitrat sòdic, una de superfosfat de cals, una de residus de curtits, 9 d'adobs complexos i una de sofre.

Es donà ademés tractament per a 15 vins defectuosos, i es comprobaran a petició del públic, 5 aparells.

Banc de Reus de Descomptes i Préstams

Ens encarreguem de la nacionalització dels títuls de la Companyia dels Camins de Ferro del Nord d'Espanya, sense comissió ni cap gasto.

Ha mort a Tortosa don Cristófol Ferrando, de 95 anys d'edat, que era el número 1 de l'escalfó del Magisteri espanyol.

APRENTS

S'en necessiten a la Merceria d'Alfred Llecha, Monterols, 36.

**Tratament de la sífilis per l'aplicació indolora del**

# 606

diagnòstic de dita enfermetat per l'anàlisi de la sang (Dr. Wassermann)  
**Dr. A. FRIAS.**—Arraval baix de Jesús, núm. 33.—CONSULTA DE 3 A 4

**Companyia del Gramófon** - SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

Èxit colosal dels celebrats artistes **TITTA RUFO I CARUSSO** en discs marca GRAMÓFONO

De venda: **R. PERPIÑA** - Carrer Major, 22 - REUS  
 Despatx: 24, pral.

Dipòsit de Reloieria. - Relotge de butxaca i Desperadors des de 2'90 pessetes.

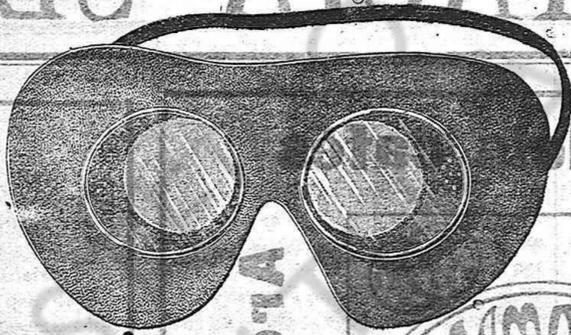
**Xocolateria LA MUNDIAL**  
 (Antiga del Narri)

Carrer de la Mar, 2 (Carreró davant la plaça de la Constitució) REUS

Aquest establiment al passar a ésser propietat de Vicents Martí, ha sigut reformat el local amb el fi de poguer servir al distingit públic, el qual trobarà en el mateix economia i servei esmerat.

# Basar «LA ALIANZA» - REUS

## Secció d'Optica



Grans existències en tota classe d'articles concernents a aquest ram.—Especialitat en el montatge dels Cris-tals prescrits pels senyors Metges oculistes.

### PREUS ECONÒMICS

NOTA.—Se fan compostures de totes classes.

Segons notícies de bon origen ha quedat tancada de nou la frontera francesa, prohibint-se amb tot rigor la sortida de França. En el comerç ha produït mal efecte, pels constants perjudicis que causen els tancaments tan freqüents. El tancament durarà deu o dotze dies.

**CASA JORBA**  
 ESTANISLAU FIGUERES, 2

La casa Jorba, que es dedica a la venda d'articles de pisa, cristal i tot lo concernent en aquest ram, ha rebut grans existències de GERRES, propies per a conservar olives. PREUS LIMITATS.

### Ferrocarrils

**DE REUS A BARCELONA**

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m
» Vilafranca; » 9'38
» 7'25 » » 9'23 e
» 8'49 » » 13'27 m
» 14'13 » » 17'42 c
» 17'16 » Vilanova » 21'44 o
» Vilafranca » 20'37

**DE BARCELONA A REUS**

Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'23 m
» 9'20 » » 12'47 c
» 15'23 » » 19'24 m
» 19'49 » » 21'53 e

**DE REUS A TARRAGONA**

» 9'57 » » 10'30 m
» 12'54 » » 13'27
» 14'30 » » 15'05 m
» 18'08 » » 18'35 c
» 20'50 » » 21'34 m

**DE TARRAGONA A REUS**

Surt 7'35; arriba 8'10 m
» 12'17 » » 12'53 m
» 16'36 » » 17'14 m
» 19'25 » » 20'03 m

**DE REUS A FALSET I MORA**

Surt 7'17; arriba 10'15 m
» 10'41 » » 11'14 m
» 13'17 » » 14'24 m
» 16'30 » » 18'57 m
» 19'49 » » 21'11 m
» 22'01 » » 23'05 e

**DE MORA I FALSES A REUS**

Surt 6'13; arriba 7'17 e
» 6'30 surt 7'42 » 8'39 m
» 7'01 » 8'43 » 10'19 m
» 12'17 » 13'11 » 14'03 e
» 17'27 » 19'12 » 20'59 m

**DE REUS A LLEIDA**

Surt 8'22; arriba 11'22 c
» 8'35 » » 20'05 m
» 17'59 » » 22'03 m
» 20'30 » » 20'22 m

**DE LLEIDA A REUS**

Surt 5'30; arriba 9'46 m
» 8'29 » » 12'29 m
» 11'56 » » 20'17
» 15 » » 17'58 c

### Secció Oficial

**EDICTE**

Don Bonaventura Domenech i Grau, President de la Junta Municipal del Cens electoral de Reus,

Per present, se fa saber: Que el diàgon pròxim, dia 15 dels corrents, a les deu del matí, se reunirà aquesta Junta Municipal del Cens, en sessió pública, en la Sala Capitular de l'Ajuntament, amb arreglo a lo disposat en la llei Electoral de 8 d'Agost de 1907, i demés disposicions vigents, a l'objecte de procedir a l'escrutini general de les eleccions per a regidors, celebrades en aquesta ciutat el dia onze de l'actual.

Donat a Reus a dotze de novembre de mil noucents diset.—El president, B. Domenech Grau.—El secretari, Estanislau Roca.

### Secció Comercial

**CANVIS CORRENTS**

**DONATS PER LA JUNTA SINDICAL DEL COL·LEGI DE CORRIDORS DE COMERÇ DE LA PLAÇA DE REUS**

Gas Reusense.. 250
Industrial Harinera 500
Banco de Reus de 1000
Descuentos i préstams. 500
Obligacions Electra Reusense 500
Companya Reusense de Tranvies, S.A. 250
Idem Id. Serie B. 500
Electra Reusense. 500
Institut P. Mata. 2500
Institut P. Mata. 500
Empresa Hidroforica 369'50
Obligacions Manicomio Reusense. 500
Carburos de Teruel 500
Panrà de Kiudeca. 50

### Companya Reusense de Tramvies

**Sortides de Reus** (Arraval Robusteny)

Tren n.º 24 a les 7'50	Tren n.º 25 a les 9'20
» 12 » 16'—	» 23 » 18'49

**Sortides de Salou**

AVIS.—Els dies festius no circularà el tren que surt de Reus a les 16, però en canvi circularán el de les 15 i el de les 17'05 i el que de Salou surt a les 16. Els dimenges i dies festius s'expedirán bitllets d'anada i tornada a 60 cèntims per a tots els trens del dia de la expedició.

IMP. SANJUAN - REUS

# Gran Hotel - Restaurant de LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telefon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i telefon

## MERCERIA I NOVETATS

# Alfred Llecha

Carrer de Monterols, 36.-REUS

Gran assortit, de les més altes novetats, en adornos per a vestits de senyora

Brodats i entredós, pelleteria, perfumeria del país i estrangera, genres de punt, corbataria, elásticos, lliga-cames, bisuteria, moneders, i tots quants articles pertencients al ram.

## Instal·lacions Elèctriques

### AMORTITZABLES

Per a informes: **Electricista Freixa**

Carrer de Vilá (a) Bou REUS

### Gran Servei d'Autos i Carruatges

De Montroig a Reus i viceversa

SORTIDES			
AUTOMOVILS		CARRUATGES	
MONTROIG	REUS	REUS	MONTROIG
A les 7	A les 11	A les 8	A les 4
» 12'30	» 4'30		

**PUNTS DE PARADA:**

A Montroig, Casa Sabatè.

A Montroig, Café de la Plaça.

A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria dent Baldrich.

# EL CAS MÉS SENZILL DE TOS

el refredat més simple; qualsevol Heugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill seriós i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarres mal cuidats. Les

## Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antisséptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

**Calma la tos ràpidament,** estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia y dificultava la respiració.

ES VENEN A DOS RALS CAPSA.

# LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

## riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoïdes Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és legítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capsos de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes, **UN PAQUET SOLT: 10 CÈNTIMS.**

# EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

## Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

# FARMACIA SERRA

Arraval de Santa  
Aguà, número 80

# REUS

## El rei dels cafès

Puresa garantida



Aroma concentrat

## El més agradable

LES PERSONES DE BON PALADAR PRENEN EL CAFÈ "PAMPA"

DISPONIBLE

### DECORACIÓ - MOBLES

J. MONTAGUT

Carrer de la Presó, 4 REUS

### DROGUERIA

de H. MARINÉ

Plaça de Prim REUS

### Fàbrica de Capsos de Cartó

ENRIC VIDAL

Carrer del Galló, 4 REUS

### Claudi Borrás

DENTISTA

Plaça Constitució, 13 REUS

### L'Hidráulica Reusense

de EMILI A. LÉS

Extens assortit en motes hidràulics  
PREUS ECONÒMICS

Camí de Riudoms REUS

### JOSEP SOLÉ

RECADER DE REUS A BARCELONA

BARCELONA  
Bou de la Plaça Nova, 14  
Passeig de Gràcia, 62 (Colmado)  
Hospital, 4 (Estanc).

REUS  
Güell i Mercader, (Hostaletes), 22, Cordereria  
Arraval Santa Agna, 5

### TINTORERIA de

### MANUEL CIBIACH

Se renta i tenyeix tota classe de roba. - S'utilitza el planxat elèctric.

Gaiares, 7 REUS

### Casa PUJOL

TRAJOS DE LLANA  
DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 REUS

### JOAN PUJOL

RECADER

EL MÉS ANTIC DE REUS A BARCELONA

ARRAVAL ALT DE JESÚS REUS

### NON PLUS ULTRA

Trajos a preus inverosímils

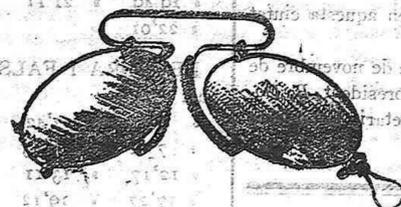
La casa millor assortida en trajos per a nens

Portal de Jariús, 1. - REUS

### Esteve Massagué

COMISSIONS REPRESENTACIONS

SANT LLORENÇ, 8, 3.º REUS



Els progressos que la ÒPTICA ha experimentat des de fa mig segle, ha demostrat que avui és indispensable en tots els ordres baix tots els aspectes: Amb l'auxili d'uns lentes o gafes ben escollits, són milers les persones que que practiquen l'hermós sentit de la vista, en completa normalitat.

No's deuen comprar els lentes com un gènere qualsevol, no basta escollir cristalls rutinariament i sense raons científiques. Quantes persones han malgastat sa vista, perjudicant-la en alt grau per no tindre en compte aquests prudents consells!! Sols un examen a consciència pot donar per resultat trobar uns lentes perfectes, ja que moltes vegades no tenen el mateix grau de refracció els dos ulls.

En conseqüència, aquesta CASA sense perdonar mitja ha instal·lat en son propi establiment una completa SECCIÓ D'ÒPTICA que li permet assegurar a sa distingida clientela, una extraordinària exactitud en els cristalls prescrits pels senyors Oculistes, amb lo qual, creu prestar un bon servei i al mateix temps omplener un buit fa temps notat en aquesta ciutat.

S'expendeix el verdader cristall de roca del Brasil i es garantitza sa autenticitat per mitjà d'aparells especials. Cristalls de totes classes, montures d'or, xapat, níquel i ser.

Se fan ademés, tota classe de compostures pertencents a dit ram.

### JOSEP PUJOL - Cirurgia

Especialista en la curació de les hermes (trençats) amb 30 anys de practica entre la casa Clausolles, de Barcelona, i el meu establiment de Reus

NOTA: No equivocar aquest antic i acreditat establiment «LA CRUZ ROJA» dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer; que amb el fi de despitjar a la meua clientela i per a millor aprofitar-se del crèdit que gaudeix casa meua, s'ha establert prop de la mateixa.

«LA CRUZ ROJA» (CASA FUNDADA EN 1890) MONTEROLS, 16 (Al costat del fabricant de garrons; Ferrer Pons)

DISPONIBLE

## Fàbregas i Recasens

Valors Cupons-Borsa-Canvi-Giros

Rambla dels Estúdis, 4 (TELEFONS A 2248 I A 8453)

BARCELONA